

ПИТАННЯ ОЛІМПІЗМУ В ТЕОРЕТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СПОРТСМЕНІВ РІЗНИХ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ

Мар'ян Пітин¹, Людмила Балушка², Сергій Котов², Світлана Король³

¹Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Львів, Україна, pityn7@gmail.com;

²Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, Україна, lbalushka@gmail.com;

³Сумський державний університет, Суми, Україна, korol.svetlana.sumdu@gmail.com

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2021-03-109-116>

Анотація

Сьогодні ідеї олімпізму трансформувалися в життєво необхідний філософський напрям, в основу якого покладено повагу до загальних етичних принципів та поєднання спорту з культурою й мистецтвом. **Мета роботи** – актуалізувати місце ідей олімпізму в теоретичній підготовці спортсменів різної спеціалізації (на прикладі гандболу, фехтування та стрільби з лука). **Методи** – теоретичний аналіз й узагальнення даних, опитування, аналіз документальних матеріалів, педагогічне спостереження, методи математичної статистики. **Результати**. Виявлено об'єктивну потребу розгляду олімпійської освіти в структурі теоретичної підготовки спортсменів. Для розуміння місця цієї інформації проведено низку окремих досліджень із визначення місця питань Олімпізму в теоретичній підготовці на різних етапах багаторічної підготовки в гандболі, фехтуванні та стрільбі з лука. Отримані результати вказали на збереження загальних тенденцій стосовно зростання значущості інформаційних тем блоку від ранніх до більш пізніх етапів багаторічного вдосконалення. Водночас відзначимо, що найвищі оцінки експертів отримали теми, пов'язані із сучасними аспектами олімпійського руху та його представлення в Україні, міжнародної олімпійської системи й проблем олімпійського спорту. Це є передбачуваним, адже фаховість визначається наявністю в представників у будь-якій галузі діяльності (у нашому випадку – спорті) ґрунтовної та актуальної системи знань. **Висновки**. Інтерпретація оцінок значущості питань олімпізму в змісті теоретичної підготовки спортсменів у різних видах спорту поряд із наявним рівнем теоретичної підготовленості спортсменів за відповідними блоками інформації дає змогу розкрити значні резерви для олімпійської освіти (ідей олімпізму) в системі підготовки спортсменів. Це, на нашу думку, пов'язано з усвідомленням значення ідеалів олімпізму у виконанні основних завдань системи підготовки та їх представленням у структурі підготовленості спортсменів на прикладі окремих видів спорту впродовж певних етапів багаторічного вдосконалення.

Ключові слова: значущість, ставлення, зміст, спортсмени, підготовка.

Марьян Питин, Людмила Балушка, Сергей Котов, Светлана Король. Вопросы олимпизма в теоретической подготовке спортсменов разных специализаций. Актуальность. Сегодня идеи олимпизма трансформировались в жизненно необходимое философское направление, в основе которого лежат уважение к общим этическим принципам и сочетание спорта с культурой и искусством. **Цель работы** – актуализировать место идей олимпизма в теоретической подготовке спортсменов разных специализаций (на примере гандбола, фехтования и стрельбы из лука). **Методы** – теоретический анализ и обобщение данных, опрос, анализ документальных материалов, педагогическое наблюдение, методы математической статистики. **Результаты**. Установлено объективную потребность рассмотрения олимпийского образования в структуре теоретической подготовки спортсменов. Для понимания места этой информации проведен ряд отдельных исследований по определению места олимпизма в теоретической подготовке на разных этапах многолетней подготовки в гандболе, фехтовании и стрельбе из лука. Полученные результаты указали на сохранение общих тенденций относительно роста значимости информационных тем блока с ранних к более поздним этапам многолетнего совершенствования. Отметим, что высокие оценки экспертов получили темы, связанные с современными аспектами олимпийского движения и его представления в Украине, международной олимпийской системой и проблемами олимпийского спорта. Это предсказуемо, ведь профессионализм определяется наличием у представителей в любой области деятельности (в нашем случае – спорте) обоснованной и актуальной системы знаний. **Выводы**. Интерпретация оценок значимости вопросов олимпизма в содержании теоретической подготовки спортсменов в разных видах спорта наряду с имеющимся уровнем теоретической подготовленности спортсменов по соответствующим блокам информации дает возможность раскрыть значительные резервы для олимпийского образования (идей олимпизма) в системе подготовки спортсменов. Это, на наш взгляд, связано с осознанием значения идеалов олимпизма в решение основных задач системы подготовки и их представлением в структуре подготовленности спортсменов на примере отдельных видов спорта в течение определенных этапов многолетнего совершенствования.

Ключевые слова: значимость, отношение, содержание, спортсмены, подготовка.

Marian Pityn, Liudmyla Balushka, Serhiy Kotov, Svitlana Korol. The Olympism Issues in the Theoretical Preparation Athletes of Different Specializations. Topicality. Today, the ideas of Olympism have been transformed into a vital philosophical trend, which based on respect for general ethical principles and the combination of sport with culture and art. **Purpose of the Research** is to actualize the place of the Olympism ideas in the theoretical preparation athletes of different specializations (for example, handball, fencing and archery). **The Research Methods.** Theoretical analysis and generalization of data, surveys, analysis of documentary stuff, pedagogical observation, methods of mathematical statistics. **The Research Results.** It has been identified the objective need to consider Olympic education in the structure of theoretical preparation of athletes. For understanding the role of this information, a number of separate studies to determine the place of Olympism in theoretical preparation at different stages of long-term preparation in handball, fencing and archery have been conducted. The obtained results indicated the preservation of general trends in the growing importance of information topics of the unit from the early to later stages of long-term improvement. At the same time, it should be noted that the highest grades of experts were given to topics related to modern aspects of the Olympic movement and its representation in Ukraine, the international Olympic system and the issues of Olympic sports. This is predictable because professionalism is determined by the presence of representatives in any activity (in our case, in sport) of the thorough and relevant knowledge system. **Conclusions.** Interpretation assessments of the Olympism importance in the content of theoretical preparation of athletes in various sports within the current level of theoretical preparedness of athletes in the relevant blocks of information allows to reveal significant reserves for Olympic education (ideas of Olympism) in the athletes' training. In our opinion, this is due to the awareness of the importance of the Olympism ideals in solving the main tasks of the training system and these representations in the structure of athletes' preparation on the example of separate sports during certain stages of long-term improvement.

Key words: significance, attitude, content, athletes, preparation.

Вступ. Теоретична підготовка – це педагогічний процес підвищення рівня володіння спортсменами спеціальними знаннями, що потрібні для успішної спортивної діяльності в обраному виді спорту [1; 2; 6].

Вимоги до підготовленості спортсменів на різних етапах багаторічної підготовки в сучасному спорті значно зросли. Це, зі свого боку, вимагає володіння системою ґрунтовних спеціальних знань, що створює передумови для подальшого досягнення високих спортивних результатів [3; 7; 9; 10].

Сьогодні в системі підготовки спортсменів простежуємо тенденцію до суттєвого недооцінювання теоретичної підготовки, що пов'язано з недостатнім розумінням завдань навчально-тренувального процесу, зокрема відсутністю аналізу й синтезу інформації, що призводить до поступового погіршення спортивного результату [11; 13; 14].

Питання теоретичної підготовки частково висвітлені в науково-методичній літературі [2; 6; 9; 10]. Водночас реалізація функцій спорту в сучасному житті пов'язується багатьма фахівцями з розвитком олімпійського руху, який являє собою міжнародний спортивний рух, спрямований на пропаганду загальнолюдських цінностей відповідно до концепції олімпізму [4; 5; 7; 8].

Отже, поєднання спортивної, виховної, освітньої сторін із соціально-філософськими, економічними й політичними аспектами робить олімпійський спорт універсальним явищем і прикладом ефективного співробітництва в гармонійному розвитку людини [12; 14].

У сучасному житті олімпізм виступає як загальнолюдська цінність та специфічний феномен культури, витоки якого сягають часів Стародавньої Греції. Окремі дослідники зазначають, що сьогодні ідеї олімпізму трансформувалися в життєво необхідний філософський напрям, в основу якого покладено повагу до загальних етичних принципів і поєднання спорту з культурою і мистецтвом [4; 5; 7; 8].

Отже, питання вдосконалення змісту теоретичної підготовки за допомогою пропагування ідей олімпізму мають перманентну актуальність у підготовці спортсменів у різних видах спорту.

Мета дослідження – актуалізувати місце ідей олімпізму в теоретичній підготовці спортсменів різної спеціалізації (на прикладі гандболу, фехтування та стрільби з лука).

Матеріал і методи дослідження. Використано теоретичний аналіз й узагальнення даних наукової та методичної літератури й інформаційної мережі Інтернет для виявлення проблемного поля; соціологічні методи – опитування для встановлення значущості питань олімпізму в теоретичній підготовці спортсменів; аналіз документальних матеріалів для визначення структури, змісту та особливостей реалізації теоретичної підготовки в різних групах видів спорту; педагогічне спостереження за допомогою тестування для встановлення рівня теоретичної підготовленості спортсменів на різних етапах дослідження; методи математичної статистики для аналізу даних на різних етапах виконання дослідження.

До констатувального етапу роботи залучено спортсменів із гандболу й фехтування. До дослідження залучено 16 спортсменів на етапі спеціалізованої базової підготовки (СБП, команда «Політехнік–Ска–ЛДУФК» вищої ліги України серед чоловіків) та 20 спортсменок на етапі підготовки до вищих досягнень (ПдВД, команда «Галичанка» суперліги чемпіонату України серед жінок із гандболу). У фехтуванні залучено по 15 спортсменів на етапах попередньої базової підготовки (ПБП) і спеціальної базової підготовки (СБП) та по 10 ПдВД і максимальної реалізації індивідуальних можливостей (МРІМ), які були задіяні до навчально-тренувального процесу на базі ДЮСШ (м. Львів).

Експертну оцінку проведено із залученням восьми тренерів із досвідом роботи понад 15 років щодо значущості олімпізму серед компонентів змісту теоретичної підготовки фехтувальників та спортсменів у стрільбі з лука.

Математико-статистичну обробку здійснено за допомогою визначення середнього арифметичного, встановлення відсоткових значень – часток від загальної кількості питань (кількості балів). Застосовано стандартний пакет «Excel» для Windows.

У випадку гандболу визначали частку правильних відповідей спортсменів від загальної кількості запитань за окремими блоками; фехтування – середнє значення оцінок за результатами опитування восьми експертів (у балах, максимально 5 балів) та для спортсменів – середньою оцінкою згідно з кількістю правильних відповідей 16 спортсменів на визначену кількість запитань (у балах, максимально 5 балів); стрільби з лука – середнім рангом оцінок експертів окремої теми в межах блоку олімпізму (у балах, максимально 7 балів).

Результати. Підсумком реалізації будь-якого з розділів підготовки спортсменів виступає набутий рівень підготовленості.

Результати визначення теоретичної підготовленості спортсменок на етапі підготовки до вищих (ПдВД) у гандболі щодо питань олімпізму виявилися досить варіативними (табл. 1). Для блоку питань «Історія гандболу» внаслідок визначеного рівня теоретичної підготовленості основними рекомендаціями висунуто залучення додаткових історичних джерел інформації, які ґрунтуватимуться на українському й зарубіжному гандболі загалом.

У межах констатувального експерименту серед спортсменів у гандболі проведено перевірку гіпотези стосовно впливу олімпійської освіти на виконання основних завдань формування гармонійно розвинутої особистості в межах системи багаторічного спортивного вдосконалення.

Блок питань «Олімпійська освіта» був ідентичним для обох кваліфікаційних груп (етапи СБП та ПдВД).

Таблиця 1

Теоретична підготовленість за блоком інформації «Олімпійська освіта» гандболістів різної кваліфікації

Теми блоку інформації «Олімпійська освіта»	Загальна кількість питань	Результат (кількість правильних відповідей)			
		СБП (n=16)		ПдВД (n=20)	
		абсолютне значення	відсоткове значення, %	абсолютне значення	відсоткове значення, %
Стародавні Олімпійські ігри	10	7,8*	78,1	5,9	51,9
Олімпійські ігри сучасності	14	9,8	70,1	9,8	69,9
Україна в Олімпійському русі	6	4,8*	80,2	4,1	69,2
Загалом	30	22,4	74,8	19,8	66,2

Примітки. * – Перевага на рівні істотності $p \leq 0,05$.

Репрезентативними для блоку інформації в межах цього констатувального педагогічного експерименту нами визначено окремі теми: «Стародавні Олімпійські ігри», «Олімпійські ігри сучасності», «Україна в Олімпійському русі». За результатами проведеного дослідження можемо стверджувати, що узагальнений середньогруповий рівень підготовленості спортсменів на етапі СБП є дещо вищим, ніж у представників етапу ПдВД (74,8 проти 66,2 % правильних відповідей).

Найбільші відмінності в теоретичній підготовленості відзначені в темах «Стародавні Олімпійські ігри» та «Україна в Олімпійському русі» (78,1 % – представники етапу СБП і 51,9 % – ПдВД; 80,2 %

– СБП та 69,2 % – ПдВД, відповідно, при $p \leq 0,05$). Поясненням до отриманих результатів є додаткова діяльність спортсменів. Більшість гандболістів на етапі СБП проводили навчальну діяльність у ЛДУФК, що могло об'єктивно вплинути на рівень знань за цим блоком інформації.

Інші аспекти олімпізму з'ясовано на підставі значущості компонентів теоретичної підготовки фехтувальників на різних етапах багаторічного вдосконалення. Значущість змісту блоків інформації визначали за п'ятибальною шкалою. Кількість балів 0–1,00 указувала на низький рівень, 1,1–2,00 – нижчий від середнього; 2,1–3,00 – середній; 3,1–4,00 – вищий від середнього рівень; 4,1–5,00 бала – високий (табл. 2).

Таблиця 2

**Значущість змісту теоретичної підготовки фехтувальників
(за результатами експертної оцінки, $n=8$)**

Зміст теоретичної підготовки		Етап багаторічної підготовки			
блок	тема	ПБП	СБП	ПдВД	МРІМ
Історія зародження та розвитку фехтування	Зародження фехтування	4,12	3,37	2,75	2,50
	Відомі постаті у фехтуванні	4,00	4,12	4,62	4,62
	Фехтування у світі та в Україні	3,75	4,25	4,12	4,37
	Фехтування на Олімпійських іграх	3,75	4,37	4,62	4,62
	Фехтування в СРСР	2,62	3,37	4,00	3,87
Олімпізм	Олімпійські ігри Стародавньої Греції	3,37	3,12	3,25	3,62
	Сучасний олімпійський рух та Україна	3,00	3,25	4,50	4,70
	Міжнародна олімпійська система	2,87	3,12	4,37	4,50
	Проблеми в сучасному олімпійському спорті	2,12	2,50	4,12	4,50

На етапі попередньої базової підготовки (ПБП) найбільший рівень значущості (вищий від середнього) спостерігаємо за блоками інформації «історія зародження і розвиток фехтування» – 3,65 бала. Важливість формування інших блоків знань перебуває в межах середнього рівня (2,82–3,00 бала). На нашу думку, така оцінка значущості блоків інформації фахівцями зумовлена тим, що спортсмени на цьому етапі у фехтуванні ще не спроможні сприймати значних обсягів інформації, які не мають яскраво вираженого та безпосереднього впливу на результативність їхньої діяльності.

На етапі СБП не простежено зростання значущості блоку «Олімпізм», рівень якого залишився в межах середнього (3,00 бала). Це дає підставу наголосити на необхідності поглиблення розгляду змісту теоретичної підготовки в ході багаторічного спортивного вдосконалення спортсменів у фехтуванні.

Можна спостерігати, що для теми «Зародження фехтування» експерти рекомендують регресуючу значущість розгляду. Від етапу ПБП до максимальної реалізації індивідуальних можливостей (МРІМ) зниження значущості пов'язуємо зі зменшенням потреби формування мотивації спортсменів до спортивних занять.

Водночас для окремих тем «відомі постаті у фехтуванні» та «фехтуванні на олімпійських іграх». Потрібно відзначити постійний приріст значущості в межах 4,00–4,62 бала й 3,75–4,62 бала відповідно. Оцінки на основних етапах багаторічної підготовки (ПдВД і МРІМ) відповідають вимогам щодо теоретичної підготовленості, пов'язані з інформаційною потребою, яка максимально враховує актуальний рівень розвитку виду спорту, соціально-економічні умови тощо. Для інших інформаційних тем змісту теоретичної підготовки за блоком «історія зародження та розвитку фехтування» можна спостерігати варіативні оцінки експертів. Дещо неочікуваним виявилися результати за темою «фехтування в СРСР» (2,62–4,00 бала), особливо на етапі ПдВД (4,00 бала). Проте середній рівень значущості на зазначеному етапі багаторічної підготовки пов'язуємо з найбільшими досягненнями спортсменів-фехтувальників, власне, у період виступів у складі збірних СРСР.

Інформаційна тема «фехтування у світі та Україні» отримала на різних етапах багаторічної підготовки оцінки значущості (3,75–4,37 бала), що відповідають середньому й вищому від середнього рівню значущості. Це підтверджує необхідність професійного самовираження спортсменів на основних етапах багаторічної підготовки та усвідомлення потреби в постійній актуалізації знань із галузі професійної діяльності.

У розвитку зазначеного напрямку встановлено теоретичну підготовленість фехтувальників на різних етапах багаторічної підготовки (табл. 3).

Отримані дані дали підставу стверджувати, що за більшістю блоків інформації теоретична підготовленість фехтувальників перебуває на рівнях від нижчого до вищого від середнього. Згідно з

кваліфікаційними групами можемо спостерігати підвищення рівня підготовленості за окремими блоками інформації. Так, чітку тенденцію до покращення рівня підготовленості фехтувальників від одного до іншого етапу багаторічної підготовки спостерігаємо за блоками «історія зародження та розвитку фехтування» (від 1,60 до 3,01 бала) й «Олімпізм» (від 1,63 до 3,34 бала).

Таблиця 3

Теоретична підготовленість фехтувальників різної кваліфікації

Зміст теоретичної підготовки (блок інформації)	Етап багаторічної підготовки			
	ПБП (n=15)	СБП (n=15)	ПдВД (n=10)	МРІМ (n=10)
Історія зародження та розвитку фехтування	1,60	2,47	2,65	3,01
Олімпізм	1,63	2,76	3,18	3,34

Узагальнення результатів опитування дає підставу стверджувати, що на етапі ПдВД і МРІМ спортсмени орієнтуються в питаннях олімпізму,

Також у межах окремого блоку дослідження було вивчено місце олімпізму в змісті теоретичної підготовки стрільців із лука на ранніх етапах багаторічної підготовки (за результатами експертної оцінки, табл. 4).

Таблиця 4

Оцінки експертів щодо формування знань про олімпізм на ранніх етапах підготовки спортсменів (n=8, бали)

Зміст інформації	Етап багаторічної підготовки			
	ПП	ПБП	СБП	ПдВД
Олімпійські ігри Стародавньої Греції	4,0	4,2	5,2	5,8
Період Відродження Олімпійських ігор	3,8	4,4	5,4	5,8
Олімпійська символіка	4,4	4,8	5,4	5,4
Види спорту в Олімпійській програмі	3,2	3,6	5,2	5,2
Олімпійська Україна	3,2	3,6	4,8	5,2
«Чесна гра»	3,4	4,0	5,8	6,2
Спортивне мистецтво	3,2	3,8	5,0	5,8
Олімпійська хартія	3,6	4,2	5,0	6,0
Міжнародний Олімпійський комітет	2,8	4,0	5,6	6,4
Міжнародна Олімпійська академія	2,6	3,4	4,6	5,6
Президенти Міжнародного Олімпійського комітету	2,4	3,8	5,2	6,2

За результатами експертної оцінки можемо стверджувати, що серед інформаційних тем за блоком «Олімпізм» найбільшої значущості на етапі ПП набули «Олімпійські ігри Стародавньої Греції» (4,0 бала) та «Олімпійська символіка» (4,4 бала). Значна частина інформаційних тем перебувала в межах середньої значущості від 3,2 до 3,8 бала.

Дискусія. Отже, за підсумками констатувального педагогічного експерименту на контингенті спортсменів на етапах СБП і ПдВД у гандболі встановлено, що вдосконалення теоретичної підготовки повинне бути спрямоване на пошук новітніх джерел інформації, налагодження тісного взаємозв'язку змісту теоретичного й інших розділів підготовленості, використання фондів спеціальних інформаційних баз, активізації самовдосконалення, забезпечення якісного контролю та ін.

Потрібно звернути увагу, що у формулюванні запитань враховано національну приналежність спортсменів і запропоновано зазначити представників України – олімпійських чемпіонів із гандболу. Як засвідчив аналіз відповідей спортсменів, лише один респондент зміг чітко відповісти на запитання, інші давали часткові відповіді. Це дає змогу рекомендувати розробку й упровадження в теоретич-

ну підготовку гандболістів, спеціальної літератури, де б визначались українські олімпійські чемпіони в складі команд СРСР та досягнення українських спортсменів-гандболістів за період незалежності.

Для теоретичної підготовленості гандболістів на цих етапах багаторічного вдосконалення за іншими інформаційними темами блоку «Олімпійська освіта» характерних ознак не виявлено.

Аналіз значного обсягу науково-методичної літератури [1; 3; 5; 7; 11], попередні власні дослідження [6; 12] вказали на об'єктивну потребу розгляду олімпійської освіти в структурі теоретичної підготовки спортсменів для розуміння місця цієї інформації в теоретичній підготовці фехтувальників на різних етапах багаторічної підготовки. Отримані результати засвідчили збереження загальних тенденцій стосовно зростання значущості інформаційних тем блоку від етапу ПБП до МРІМ (від 2,12–3,37 до 3,62–4,70 бала відповідно). Водночас відзначимо, що найвищі оцінки експертів отримали теми, пов'язані із сучасними аспектами Олімпійського руху та його представлення в Україні, міжнародної олімпійської системи й проблем Олімпійського спорту. Це є передбачуваним, адже фаховість визначається наявністю в представників у будь-якій галузі діяльності (у нашому випадку – спорті) ґрунтовної й актуальної системи знань.

Установлені за допомогою експертної оцінки рівні значущості змісту теоретичної підготовки на різних етапах багаторічної підготовки у фехтуванні дають підстави для об'єктивізації контролю теоретичної підготовленості спортсменів.

Для фехтувальників на різних етапах багаторічної підготовки характерна тенденція до підвищення теоретичної підготовленості відповідно до зростання спортивної майстерності.

Водночас найменшої вагомості для лучників-початківців, на думку експертів, набувають інформаційні теми: «Міжнародний Олімпійський комітет», «Міжнародна Олімпійська академія», «Президенти Міжнародного Олімпійського комітету» (2,4–2,8 бала). Можна припустити, що експерти більш важливими визначили ті інформаційні теми, завдяки яким можна сформулювати початкове розуміння спортивної діяльності, усвідомлення ролі спорту в житті юних спортсменів.

Дещо іншу ситуацію спостерігаємо на етапі ПБП. Із переходом особистості на новий рівень свого розвитку, удосконалення спортивної майстерності, набуття соціального досвіду експерти пропонують розширити перелік найбільш значущих інформаційних тем розділу теоретичної підготовки «Олімпізм». Серед інформаційних тем із вищими середньогруповими оцінками опинилися «Олімпійські ігри Стародавньої Греції», «Період Відродження Олімпійських ігор», «Олімпійська символіка», «Чесна гра», «Олімпійська хартія», «Міжнародний Олімпійський комітет» (4,0–4,8 бала). Це вказує, що завдяки включенням відповідних інформаційних тем у зміст теоретичної підготовки юних стрільців із лука можна урізноманітнити навчально-тренувальний процес та уникнути моногонії, що може бути характерною для стрілецьких видів спорту.

Потрібно відзначити, що на етапах СБП і ПдВД спостерігаємо зростання оцінок експертів для інформаційних тем блоку «Олімпізм», що для нас було дещо неочікуваним. Зростання значущості відбулося для всіх без винятку інформаційних тем, при цьому значення приросту становило від 0,8 до 1,8 бала для етапу СБП і від 1,4 до 2,4 бала для етапу ПдВД, порівняно з оцінками на етапі ПБП.

Відзначимо, що значущість окремих інформаційних тем «Чесна гра», «Олімпійська хартія», «Міжнародний Олімпійський комітет», «Президенти Міжнародного Олімпійського комітету» сягнула 6,0–6,4 бала. Такі оцінки експертів на етапі ПдВД, що суттєво відрізняється від етапу ПП, указують, що спортсмени готові до сприйняття й усвідомлення інформації з цих тем.

Висновки. Характеристиками соціальної практики спорту сьогодні є глобальність, універсальність, гармонійність, демократичність. Розвиток суспільства загалом і галузі фізичної культури й спорту України зокрема створила основи для формування нових чинників ефективної організації та забезпечення функціонування спорту.

Інтерпретація оцінок значущості питань олімпізму в змісті теоретичної підготовки спортсменів у різних видах спорту поряд із наявним рівнем теоретичної підготовленості спортсменів за відповідними блоками інформації дає змогу розкрити значні резерви для олімпійської освіти (ідей олімпізму) в системі підготовки спортсменів. Це, на нашу думку, пов'язано з усвідомленням значення ідеалів олімпізму у виконанні основних завдань системи підготовки і їх представленням у структурі підготовленості спортсменів на прикладі окремих видів спорту впродовж певних етапів багаторічного вдосконалення.

Джерела та література

1. Богуславська В. Удосконалення теоретичної підготовленості веслувальників на етапі попередньої базової підготовки шляхом застосування авторських інтерактивних засобів. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2020. Вип. 9(28). С. 132–137. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9\(28\)-132-137](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9(28)-132-137)
2. Богуславська В. Ю. Зміст теоретичної підготовки спортсменів у плаванні. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*: зб. наук. праць. 2016. Вип. 2. С. 119–123.
3. Богуславська В. Ю. Інноваційні структура та зміст теоретичної підготовки на етапі початкової підготовки у веслуванні на байдарках і каное. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2019. Вип. 4. № 3(19). С. 33–38.
4. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта у школі. Київ, 2009. 83 с.
5. Лубышева Л. И. Олимпийская культура и спорт в современном обществе. *Теория и практика физической культуры*. Москва, 1999. № 12. С. 23–25.
6. Пітин М. Теоретична підготовка в спорті: монографія. Львів: ЛДУФК, 2015. 372 с.
7. Томенко О. А. Ефективність аксіологічної складової неспеціальної фізкультурної освіти школярів. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2010. № 2. С. 186–188.
8. Щербашин Я. Структура та зміст олімпійської освіти як складова виховання дітей та молоді. *Молода спортивна наука України*. Львів, 2007. Вип. 11. Т. 5. С. 395–399.
9. Шахов А. А., Балбеков П. А., Исаева Е. Б. Эффективность различных средств теоретической подготовки юных дзюдоистов. *Ученые записки университета им. П. Ф. Лесгафта*. 2011. Т. 76, № 6. С. 184–186.
10. Юламанова Г. М. Особенности теоретической подготовки квалифицированных фехтовальщиков с поражениями спинного мозга. *Адаптивная физическая культура*. 2012. Т. 49, № 1. С. 40–41.
11. Jovicevic S. Theoretical preparation while training girl volleyball players. *Physical Culture*. Belgrade, 2008. Vol. 1/2 (62). P. 151–158.
12. Pityn M., Bohuslavskaya V., Khimenes Kh., Neroda N., Edeliyev O. Paradigm of theoretical preparation in sports. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019. № 19(6). P. 2246–2251.
13. Rosandich T. J. Information technology and sports: looking toward Web 3.0. *The Sport Journal*. 2011. Vol. 14. URL: <http://thesportjournal.org/>.
14. Wold B. Lifestyles and Physical Activity: A theoretical and empirical analysis of socialization among children and adolescents. University of Bergen, 1989. 310 p.

References

1. Boguslavskaya, V. (2020), Udokonalennya teoretychnoyi pidgotovlenosti vesluvalnyk na etapi poperednoyi bazovoyi pidgotovky shlyakhom zastosuvannya avtorskykh interaktyvnykh zasobiv [Improving the theoretical training of the rowers at the stage of preliminary basic training through the use of author's interactive tools]. *Fizychna kultura, sport ta zdorov'ya natsiyi*, 9(28), 132–137. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9\(28\)-132-137](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9(28)-132-137)
2. Boguslavskaya, V. Yu. (2016). Zmist teoretychnoyi pidgotovky sportsmeniv u plavanni [The content of theoretical training of athletes in swimming]. *Fizychna kultura, sport ta zdorov'ya natsiyi*, 2, 119–123.
3. Boguslavskaya, V. Yu. (2019). Innovatsiyna struktura ta zmist teoretychnoyi pidgotovky na etapi pochatkovoyi pidgotovky u vesluvanni na baydarkakh i kanoe [Innovative structure and content of theoretical training at the stage of initial training in kayaking and canoeing]. *Ukrayinskyy zhurnal medytsyny, biologiyi ta sportu*, 4, 3(19), 33–38.
4. Yermolova, V. M. (2009). Olimpiyska osvita u shkoli [Olympic education at school]. Kyiv, 83.
5. Lubysheva, L. Y. (1999). Olimpiyskaya kultura i sport v sovremennom obshchestve [Olympic culture and sports in modern society]. *Teoriya y praktyka fizycheskoy kultury*, Moskva, 12. 23–25.
6. Pityn, M. (2015). Teoretychna pidgotovka v sporti [Theoretical training in sports]: monografiya. Lviv: LDUFK, 372.
7. Tomenko, O. A. (2010). Efektyvnist aksiologichnoyi skladovoyi nespetsialnoyi fizkulturnoyi osvity shkolyariv [The effectiveness of the axiological component of non-special physical education of schoolchildren]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya*, 2, 186–188.
8. Shcherbashyn, Ya. (2007). Struktura ta zmist olimpiyskoyi osvity yak skladova vykhovannya ditey ta molodi [The structure and content of Olympic education as a component of children and youth's education]. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy*. Lviv, 11, 5, 395–399.
9. Shakhov, A. A., Balbekov, P. A., & Ysaeva, E. B. (2011). Effektyvnost razlichnykh sryedstv teoretycheskoy podgotovki yunyykh dzyudoistov [The effectiveness of various means of theoretical training of young judo wrestlers]. *Uchenye zapysky un-ta im. P. F. Lesgafta*, 76, 6, 184–186.
10. Yulamanova, G. M. (2012). Osobennosti teoretycheskoy podgotovky kvalyfytsirovannykh fekhtovalshchykov s porazhenyamy spynnogo mozga [Features of the theoretical training of qualified fencers with spinal cord injuries]. *Adaptyvnaya fizycheskaya kultura*, 49, 1, 40–41.

11. Jovicevic, S. (2008), Theoretical preparation while training girl volleyball players. *Physical Culture*. Belgrade, 1/2 (62), 151–158.
12. Pityn, M., Bohuslavska, V., Khimenes, Kh., Neroda, N., & Edeliiev, O. (2019). Paradigm of theoretical preparation in sports. *Journal of Physical Education and Sport*, 19(6), 2246–2251.
13. Rosandich, T. J. (2011). Information technology and sports: looking toward Web 3.0. *The Sport Journal*, 14. URL: <http://thesportjournal.org/>.
14. Wold, B. (1989). Lifestyles and Physical Activity: A theoretical and empirical analysis of socialization among children and adolescents. University of Bergen, 310.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2021 р.